

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060206

DOM
2019-06-18
Stockholm

Mål nr
M 9381-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2018-09-18 i mål nr M 1081-18, se bilaga A

PARTER

Klagande S.R.

Ombud: Advokaten C.R.

Motpart

Samhällsbyggnadsnämnden i Gnesta kommun

SAKEN

Föreläggande att åtgärda avloppsanläggning på fastigheten XX i Gnesta kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Samhällsbyggnadsnämndens i Gnesta kommun beslut den 15 mars 2017, dnr AVL.2014.545.

Dok.Id 1492866

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

S.R. har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra föreläggandet på så sätt att reningskravet avseende fosfor (tot-P) ska uppgå till minst 70 procent i stället för minst 90 procent. I andra hand har han yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja underinstansernas avgöranden och återförvisa ärendet till Samhällsbyggnadsnämnden i Gnesta kommun för fortsatt handläggning.

Samhällsbyggnadsnämnden i Gnesta kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

S.R. har anfört i huvudsak följande:

Han vitsordar att hans nuvarande avloppsanläggning i vissa avseenden inte når upp till de krav som ställs vid normal skyddsnivå. Han anser dock inte att någon prövning som utgår från omständigheterna i det enskilda fallet har gjorts avseende frågan om normal eller hög skyddsnivå ska gälla för hans avloppsanläggning. Den aktuella avloppsanläggningen ligger mer än 200 meter från sjön Ålsken. Nämnden har använt sig av en regel från Miljösamverkan Sörmlands Handbok för handläggare av avloppsärenden där riktlinjen är att det inom 500 meter från sjöar och större vattendrag ska ställas krav på hög skyddsnivå. Gnesta kommuns policy för små avloppsanläggningar föreskriver däremot att hög skyddsnivå gäller för anläggningar inom 200 meter från sjöar och större vattendrag. Av en kartbilaga till policyn framgår vidare att normal skyddsnivå gäller inom området där hans anläggning är belägen. För det fall hög skyddsnivå ändå ska gälla för hans anläggning måste nämnden utförligt motivera varför det är befogat för just hans anläggning. Att en kommunal nämnd utan motivering godtyckligt bortser från regler som kommunen själv uppställt strider mot elementära krav på förutsägbarhet och likabehandling. Genom verktyget GIS-stöd för prövning och tillsyn av små avlopp har han kontrollerat vilken risk för påverkan av fosfor som föreligger från hans fastighet. Avloppsanläggningen bedöms enligt

verktuget falla i den lägsta riskklassen 0, dvs. ingen risk. Reningskravet avseende fosfor ska därför fastställas till 70 procent i stället för 90 procent.

500-metersregeln är dessutom godtycklig och saknar vetenskapligt stöd. Den forskning som finns visar i själva verket att det i de allra flesta fall inte ger någon ökad miljönytta att uppställa så långtgående krav på fosforrening som nämnden vill göra. Det är oproportionerligt att kräva 90 procents rening av fosfor då utsläppen av fosfor är små och kostnaderna för att komma upp i en sådan reningsgrad är betydande. Denna fråga har inte prövats av underinstanserna. Mark- och miljödomstolen har således åsidosatt sin skyldighet att tillse att ett ärende blir så utrett som dess beskaffenhet kräver, vilket utgör rättegångsfel. För att kunna uppfylla föreläggandet måste avlopps nätet på fastigheten, som inrymmer tre separata hushåll, byggas om. Detta kommer att kosta mer än 300 000 kr. Nämnden har inte presenterat någon utredning som visar att någon miljönytta skulle uppnås genom att han åläggs att avlägsna ytterligare 20 procent fosfor utöver vad som gäller vid normal skyddsnivå. Det finns dock goda möjligheter att uppnå en adekvat fosforrening på hans fastighet genom långt billigare åtgärder än de som nämnden förordar.

Nämnden har hänvisat till vad som tidigare har anförts samt tillagt i huvudsak följande:

Utifrån de fakta som är kända idag bör hög skyddsnivå gälla för avloppsanläggningen på platsen. Detta för att minska risken för ytterligare näringsbelastning och smittspridning till recipienten. En provtagning som gjordes 2006 visade på extremt höga fosforhalter och mycket höga kvävehalter i recipienten. För att avhjälpa detta behöver utsläppen av näringsämnen från bland annat enskilda avlopp minska. Det är därför rimligt att en avloppsanläggning för WC och BDT i Ålskens närhet förväntas uppnå 90 procents rening av fosfor. Kostnaden för att anlägga exempelvis en markbädd som utrustas med kemfällning av fosfor är mellan ca 115 000 och 150 000 kr, vilket är en skälig kostnad för miljönyttan.

Nämnden använder sig av Miljösamverkan Södermanlands Handbok för handläggare av avloppsärenden eftersom den är nyare (2010) än Gnesta kommuns avloppspolicy

(2007). Enligt handboken ska hög skyddsnivå gälla vid nyanläggningar inom 500 m från sjöar och vattendrag. Eftersom handboken har mer uppdaterade riktlinjer än policyn gällande skyddsnivåer anser nämnden att det inte finns en anledning att frånga riktlinjerna i detta enskilda fall för att säkerställa att näringsläckaget till Ålsken minimeras.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Inledningsvis instämmer Mark- och miljööverdomstolen i underinstansernas bedömning att den befintliga avloppsanläggningen på fastigheten XX inte uppfyller kraven på tillfredställande rening. Nämnden har därför haft anledning att vidta tillsynsåtgärder gällande anläggningen.

Frågan är dock om nämnden haft tillräckligt underlag för sin bedömning att hög skyddsnivå för miljöskydd ska gälla för avloppsanläggningen och om föreläggandet i övrigt getts en lämplig utformning.

Enligt nämndens beslut gäller hög skyddsnivå eftersom fastigheten ligger inom 500 meter från närmaste sjö eller vattendrag. Nämndens beslut grundar sig på Miljösamverkan Södermanlands Handbok för handläggare av avloppsärenden. Enligt handboken bör krav på hög skyddsnivå avseende miljö- och hälsoskyddet ställas inom ett avstånd om 500 meter från sjöar och vattendrag. Det anges även att en bedömning alltid ska ske i det enskilda fallet.

Av nämndens beslut och övriga handlingar i målet framgår att det uteslutande är anläggningens avstånd till sjön som legat till grund för bedömningen att hög skyddsnivå ska gälla. Någon närmare bedömning av förhållandena på den aktuella fastigheten har alltså inte skett såvitt gäller skyddsnivå. Nämnden har under handläggningen i Mark- och miljööverdomstolen anfört att en slutlig bedömning av skyddsnivå och övriga krav kommer att göras vid en tillståndsprovning.

Bedömningen av vilken skyddsnivå som ska gälla för en avloppsanläggning ska grundas på förhållandena i det enskilda fallet. Avståndet från anläggningen till

närmaste sjö eller vattendrag är bara en av flera omständigheter som bör beaktas vid en sådan bedömning. Mark- och miljööverdomstolen anser att nämnden i detta fall inte haft tillräckligt underlag för bedömningen att hög skyddsnivå ska gälla för den aktuella anläggningen. Bedömningen förändras inte av vad nämnden har anfört om provtagningen 2006 och slutsatserna som dragits av denna. Det är inte heller möjligt att på det underlag som finns fastslå att normal skyddsnivå ska gälla för anläggningen. S.R.s förstahandsyrkande kan därför inte bifallas.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer vidare att nämndens beslut är olämpligt utformat. Föreläggandets villkor om reningsgrad och begränsning av hälsorisker medför såväl utrednings- som bevissvårigheter. Nämnden förefaller vidare anse att frågan om skyddsnivå inte ska uppfattas som slutligt avgjord genom föreläggandet, utan att frågan ska avgöras först vid en framtida tillståndsprovning. Enligt domstolens mening går det inte att utläsa av föreläggandet att bedömningen av skyddsnivå är preliminär. Föreläggandet är alltså otydligt i detta avseende. Dessutom verkar de förelagda åtgärderna förutsätta ett tillstånds- eller anmälningsförfarande, vilket innebär att adressaten inte ensam råder över när dessa åtgärder kan anses utförda. Enligt domstolens uppfattning är det vanligtvis mer lämpligt att tillsynsmyndigheten ingriper med förbud när utsläpp av avloppsvatten inte uppfyller kraven på rening. Detta ger nämligen större valfrihet för adressaten i frågan om vilka åtgärder som ska vidtas (se t.ex. rättsfallen MÖD 2004:58 och MÖD 2016:28). Eftersom S.R. är ensam klagande medger emellertid inte prövningsramen i målet att ett sådant förbud övervägs av Mark- och miljööverdomstolen. I stället ska överklagandet bifallas på det sättet att nämndens beslut upphävs.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsrådet Per Sundberg, tekniska rådet Yvonne Eklund och tf. hovrättsassessorn Anders Wallin, referent. Föredragande har varit Lina Vogel.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-09-18
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 1081-18

PARTER

Klagande
S.R.

Motpart
Samhällsbyggnadsnämnden i Gnesta kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Södermanlands läns beslut den 8 januari 2018 i ärende nr 505-5545-2017, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Föreläggande att åtgärda avloppsanläggning på fastigheten XX i Gnesta kommun

---

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om syn.
  2. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om återförvisning på grund av jäv.
  3. Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet på så sätt att tidpunkten då åtgärder i enlighet med föreläggandet senast ska vara vidtagna flyttas fram till den 1 juli 2019.
  4. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandena i övrigt.
-

Dok.Id 539817

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Gnesta kommun (nämnden) beslutade den 15 mars 2017 att förelägga S.R. att, senast ett år från delgivningsdatum, på fastigheten XX i Gnesta kommun åtgärda avloppsanläggningen så att följande reningskrav uppnås:

- avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 90 procents reduktion av organiska ämnen (mätt som BOD7),
- avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 90 procents reduktion av fosfor (tot-P), och
- utsläpp av avloppsvatten ska inte medverka till en väsentlig ökad risk för smitta eller annan olägenhet, t.ex. lukt, där människor kan exponeras för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten.

Innan åtgärderna vidtas måste ansökan om tillstånd alternativt anmälan om ändring komma in till miljöenheten.

S.R. överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Södermanlands län (länsstyrelsen) som den 8 januari 2018 endast ändrade beslutet på så sätt att tidpunkten för när avloppsanordningen senast ska vara åtgärdad bestämdes till den 31 januari 2019.

S.R. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

S.R. har yrkat att beslutet ska återförvisas till länsstyrelsen för ny handläggning på grund av jäv. I andra hand har han yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa följande:

1. att normal skyddsnivå föreligger för avloppsanläggningen i enlighet med Gnesta kommuns översiktsplan och avloppspolicy,
2. att kravet på rening av fosfor är 70 procent enligt gällande regelverk och att de vattenprov som tagits visar att avloppet ligger under gällande gräns för utsläpp redan vid första mätpunkten,

3. att Gnesta kommun inte har krävt att det ska behövas en certifierad provtagare för att lämna in vattenprover,
4. att han genom vattenprover har visat brunnarnas förmåga att bryta ned det organiska materialet vid den biologiska processen i slamavskiljarna,
5. att nuvarande anläggning fungerar tillfredställande i förhållande till den användning som sker idag, och
6. att Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten (HVMFS 2016:17) avseende 2 kap. 7 § miljöbalken kan tillämpas vid godkännande eller vid dispens för avloppsanläggningen.

S.R. har vidare yrkat att mark- och miljödomstolen ska hålla syn på platsen.

Till stöd för sin talan har S.R. i huvudsak anfört följande. Den miljöskyddshandläggare som har deltagit i länsstyrelsens beslut har varit anställd hos länsstyrelsens miljöenhet i minst 30 år. Miljöskyddshandläggaren har tidigare, i början av 1990-talet, medverkat vid ett felaktigt beslut rörande hans fastighet i samband med att kommunen beslutade om ett nytt vattenskyddsområde. I den processen erhöll han resning i dåvarande Regeringsrätten. Länsstyrelsens beslut har påverkats av miljöskyddshandläggarens felaktiga uppfattning att fastighetens avloppsanläggning tillhör område som ska betraktas ha kategorin hög skyddsnivå. Fastigheten och dess avlopp tillhör kategorin normal skyddsnivå och ligger mer än 200 meter fågelvägen från närmaste vattendrag. Länsstyrelsens handläggare har inte heller besökt platsen för att förvissa sig om avloppsanläggningens placering i naturen. Om så skett hade handläggaren upptäckt att mot angiven våtmark/vattendrag går en bergsrygg som utgör ett geologiskt skydd mot att vatten inte rinner fågelvägen ner till våtmark/vattendrag eftersom nivåskillnaden är ca 3–4 meter in mot mitten av åkern. Vattnets väg är ca 450 meter. Dessutom ska alla avloppsanläggningar bedömas individuellt.

I och med att avloppsanläggningen har en normal skyddsnivå ställs det lägre krav på rening av fosfor, 70 procent jämfört med 90 procent för hög skyddsnivå. De vattenprov som har tagits visar att avloppet ligger under gällande gräns för utsläpp

redan vid första mätpunkten. Om den biologiska processen inte störs eller dör genom felaktigt utnyttjande behöver inte brunnarna tömmas. Tvärtom ska de inte tömmas eftersom man då avlägsnar den biologiska processen ur slamavskiljarna, först då krävs det ett extra reningssteg. Avloppsanläggningen har idag extra naturliga reningssteg i form av den första vassbädden på gårdet, innan vattnet rinner ut i den andra vassbädden och därefter släpps vatten ut i vattenområdet ca 450 meter från avloppsanläggningen. Det släpps inte ut orenat avloppsvatten direkt i något vattendrag. Varken nämnden eller länsstyrelsen tar hänsyn till den retention som sker i marken mellan och i de olika vassbäddarna samt om något mindre läckage skulle ske mellan anläggningen och det första reningssteget.

S.R. har bifogat omfattande dokumentation som rör frågan skyddsföreskrifter för sjön Lockvattnet från början av 1990-talet, situationsplan, m.m.

Länsstyrelsen har i yttrande till mark- och miljödomstolen anfört att de omständigheter som S.R. har åberopat inte utgör någon sådan särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för handläggarens opartiskhet i ärendet i den mening som avses i 11 § första stycket punkten 5 i förvaltningslagen (1986:223). (Bestämmelsen motsvaras numera av 16 § första stycket punkten 4 i den nya förvaltningslagen (2017:900) som trädde ikraft den 1 juli 2018).

Nämnden har getts tillfälle att yttra sig över S.R.s överklagande och ombetts att skärskilt bemöta vad som anges om skyddsnivå. I yttrande till domstolen har miljöenheten i Gnesta kommun anfört följande. I Gnesta kommun följer man Miljösamverkan Sörmlands Handbok för handläggare av avloppsärenden. Riktlinjen enligt den är att det inom 500 meter från sjöar och större vattendrag ska ställas krav på hög skyddsnivå både på hälso- och miljöskyddet. I samtliga förelägganden där fastigheten eller anläggningen ligger inom det avståndet ställs därför krav på 90 procent rening av fosfor. I en tillståndsansökan görs sedan den slutliga bedömningen utifrån rådande omständigheter på fastigheten. Detta

eftersom den kan dröja flera år från att avloppet döms ut till att det faktiskt inkommer en ansökan om tillstånd för åtgärder.

S.R. har i yttranden till domstolen anfört bl.a. följande. I förvaltningslagens bestämmelser om jäv finns det inte någon tidsbegränsning när bedömningen om jäv ska göras utan det anges endast att från jäv bortses när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse. Det kan givetvis inte gå någon obemärkt förbi när ett ärende rivs upp efter att ha handlagts under fyra år och att det därefter tar sex år att rätta till alla felaktigheter vilket var fallet vid det tidigare beslutet om ett nytt vattenskyddsområde i början av 1990-talet. Dessutom var dåvarande Landshövdingen tvungen att tillrättavisa länsstyrelsens högsta jurister så att de skulle lämna medgivande till resning i Regeringsrätten så att en omprövning av vattenskyddsområdet och dess bestämmelser skulle kunna ske. En av medförfattarna till den handbok som kommunen hänvisar till är samma miljöhandläggare som handlagt ärendet hos länsstyrelsen. Han har varit i kontakt med flera av kommunerna i Södermanland och det är bara Nyköping och Trosa som använder sig av 500 meter och då i kustnära områden, i de norra delarna mot Gnesta tillämpas generösare regler efter besök på fastigheten. De övriga kommunerna tillämpar 200 meter som gräns. Frågan uppstår då om Gnestas miljöinspektörer bara tillämpat 500 meter i hans ärende eller om de kan uppvisa samma beteende för andra fastigheter med motsvarande lägen.

DOMSKÄL

Syn

Mark- och miljödomstolen ska hålla syn på stället om det behövs (3 kap. 5 § lagen [2010:921] om mark- och miljödomstolar). Bedömningen av om syn behövs ska göras med hänsyn till målets beskaffenhet och till de utredningsåtgärder som vidtagits i målet i övrigt. Med hänsyn till bl.a. de frågor som är föremål för prövning och de fotografier som finns tillgängliga anser domstolen att det inte behövs syn på stället. Begäran om syn ska därför avslås.

Jäv

Enligt 16 § förvaltningslagen (2017:900) är den som ska handlägga ett ärende jävig bl.a. om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

Länsstyrelsens miljöhandläggare i aktuellt ärende, som för övrigt inte har varit beslutsfattare, deltog även i handläggningen vid bildandet av ett vattenskyddsområde. I ärendet om bildandet av vattenskyddsområde beviljades S.R., av Regeringsrätten, år 1994 resning eftersom kommunen inte hade skickat kungörelsen om förslag till vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter till S.R. i egenskap av sakägare. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning utgör detta förhållande inte en sådan särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för miljöhandläggarens opartiskhet i ärendet. Yrkandet att ärendet ska återförvisas till länsstyrelsen för ny handläggning ska därför avslås.

Föreläggandet

Lagtext, m.m.

Utsläpp av avloppsvatten utgör miljöfarlig verksamhet och ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras (9 kap. 1 och 7 §§ miljöbalken).

För miljöfarlig verksamhet gäller de allmänna hänsynsregler m.m. som återfinns i 2 kap. miljöbalken och det är den som bedriver en verksamhet som är skyldig att visa att de allmänna hänsynsreglerna är uppfyllda (2 kap. 1 § miljöbalken). Den som bedriver en verksamhet ska bl.a. utföra de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som i övrigt behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö (2 kap. 3 § miljöbalken). Dessa krav gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem och vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nytta av

skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder (2 kap. 7 § miljöbalken).

Vid prövning av små avloppsanordningar ska i det enskilda fallet avgöras om en enskild anordning ska hänföras till en normal eller hög skyddsnivå. Bedömningen av vilken skyddsnivå som behövs bör göras utifrån naturgivna och andra förutsättningar för området ifråga. Därutöver bör förhållandena på fastigheten beaktas. Hög skyddsnivå bör gälla bl.a. om utsläpp av renat avloppsvatten sker direkt, utan föregående fördröjning i exempelvis dike. Vidare ska beaktas om det är orimligt att vidta försiktighetsmått med hänsyn till bl.a. utsläppets mängd och sammansättning i förhållande till omgivningens känslighet och om lokaliseringen är i ett mycket glest bebyggt område (Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten, HVMFS 2016:17).

Det är förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från bl.a. vattentoalett, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att sådant utsläpp kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön (12 § förordningen [1998:899] om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Med vattenområde avses ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd. Som exempel på vattenområden anges bl.a. sjöar, vattendrag, diken och kärr (se 11 kap. 2 § miljöbalken och prop. 1997/98:45 s. 765).

Enligt Naturvårdsverkets handbok 2008:3 Små avloppsanläggningar; handbok till allmänna råd s. 45 anges bl.a. att längre gående rening än slamavskiljning brukar anses motsvara minst slamavskiljning i trekammarbrunn eller motsvarande med något efterföljande reningssteg såsom markbädd, infiltration, minireningsverk eller dylikt. (Havs- och vattenmyndigheten har numera ansvar för denna publikation).

Utredningen i målet

Av de inlagor S.R. har lämnat till nämnden framgår bl.a. följande om den befintliga avloppsanläggningen. Slamavskiljaren består av två betongbrunnar med en diameter på 1,0 m och ett djup på ca 2,0 m. Från slamavskiljaren rinner vatten, via en mätbrunn, ca 350 m i betongrör i marken till våtmark 1, som är en naturlig långsmal våtmark. Våtmarkens totala längd är ca 15 m, den genomsnittliga bredden 2,0 m, den ungefärliga arealen 30 m^2 , det ungefärliga djupet 0,4–0,6 m och den ungefärliga volymen omkring 15 m^3 . Våtmarken är bevuxen med vattenväxter och ett par träd. Våtmark 1 är ett utvidgat dike och fungerar som ett s.k. fångdike som man anlägger för jordbruksavrinning och det slutar med en berghäll som vattnet rinner över. Utloppet från våtmark 1 rinner ut ned över berg i dagen ca 15 m till våtmark 2 intill sjön. Våtmark 2 är ett strandområde som är högre beläget än sjön och består av både alträd och vassväxter. Våtmark 2 är omkring 0,3–0,5 m djup, omkring 150 m lång, omkring 12 m bred och har en area om ca $1\,800 \text{ m}^2$ samt en volym om ca 540 m^3 .

Nämnden har i sitt beslut angett att hög skyddsnivå gäller eftersom fastigheten ligger inom 500 meter från närmaste sjö eller vattendrag. Länsstyrelsen har också ansett att det är motiverat med hög skyddsnivå och som skäl angett att avloppsanordningen mynnar ut i en våtmark och att den ligger inom 500 meter från en sjö.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Enligt mark- och miljödomstolens mening består avloppsanläggningen på fastigheten XX endast av två brunnar för slamavskiljning. Därefter rinner avloppsvattnet i ett 350 meter långt betongrör ut i ett utvidgat dike. De våtmarker avloppsvattnet rinner ut i är naturliga våtmarker. Den rening som kan ske i en naturlig våtmark ska inte beaktas vid bedömningen av påverkan av utsläpp från en avloppsanläggning (se Mark- och miljööverdomstolens mål nr M 5822-16). Ifrågavarande anläggning ligger inom 500 meter från närmaste sjö. Anläggningen uppfyller inte ens de krav som ställs på en anläggning inom ett område med normal skyddsnivå. Några omständigheter som innebär att det är uppenbart att utsläppet

efter slamavskiljningen kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön har inte heller framkommit. Beslutet att förelägga S.R. att åtgärda avloppsanläggningen har således varit befogat. Vad S.R. har anfört medför inte någon annan bedömning. Eftersom domstolen funnit föreläggandet befogat saknas skäl att ta ställning till de enskilda yrkanden som S.R. har framställt, hans yrkanden ska därmed avslås.

Mark- och miljödomstolen finner det dock skäligt med hänsyn till kommande årstid att flytta fram tidpunkten då föreläggandet senast ska vara uppfyllt. Domstolen bestämmer därför att föreläggandet ska fullgöras senast den 1 juli 2019.

Vilka krav som slutligt kommer att ställas på den anläggning S.R. söker tillstånd för alternativt anmäler för ändring ligger på kommunens miljöenhet att bedöma.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 9 oktober 2018. Prövningstillstånd krävs.

Ulla Jarnås

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har deltagit tf rådmannen Ulla Jarnås, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Karlsson.

Hur man överklagar

Dom i mark-och miljödomstol som andra instans

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga inom 3 veckor

Överklaga skriftligt inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.

6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.

- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.